

Kako do lingvističkih i komunikacijskih kompetencija

Biti kompetentan korisnik jezika u komunikaciji ne znači samo posjedovati znanje o jeziku nego i sposobnost i vještinu za aktiviranje tog znanja u činu komunikacije

Peti Simpozij učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika, održan od 14. do 16. studenoga u Vodicama, bio je posvećen temi kako i kojim metodama poučavati učenike osnovnih i srednjih škola da kroz školovanje steknu lingvističke i komunikacijske kompetencije na materinskom jeziku u govorenju i pisanju. Na stručnom skupu sudjelovalo je više od 500 učitelja i nastavnika hrvatskog jezika, odgojno-obrazovnih radnika koji imaju najveću odgovornost u osposobljavanju učenika za jezičnu komunikaciju koja omogućuje ovladavanje sadržajima svih nastavnih predmeta i pretpostavka je za cjeloživotno učenje.

jednoznačna rješenja koje donosi u dosad neriješenim pravopisnim dvostrukostima.

Govoreći o utjecaju jezičnih djelatnosti slušanja i govorenja na razvoj komunikacijskih kompetencija dr. sc. **Dunja Pavličević-Franić** naglasila je da je slušanje najviše zanemarena jezična djelatnost tijekom nastavnog. Upozorila je na činjenicu da se u nastavi jezika većinom poučava i vrednuje teorijsko znanje, a znatno manje lingvistička i komunikacijska kompetencija učenika. O jezičnoj djelatnosti govorenja i vještini govorenja govorila je dr. sc. **Zrinka Jelaska**, istaknuvši da je govorenje jedna od najtežih jezičnih djelatnosti. Učitelje i nastavnike hrvatskog jezika pozvala je da u svom radu koriste iskustva rada s inojezičnim učenicima. Da iskustvo u poučavanju inojezičnih pomaže u poučavanju izvornojezičnih učenika potvrdila je dr. sc. **Lidija Cvikić** s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, pozvavši sudionike Simpozija da elemente programa za hrvatski jezik kao ini jezik ugrade u programe poučavanja hrvatskog jezika kao materinskog jezika.

Dr. sc. **Karol Visinko** na temelju analiza školskih zadaća u

tan korisnik jezika u komunikaciji ne znači samo posjedovati znanje o jeziku nego i sposobnost i vještinu za aktiviranje tog znanja u komunikacijskom činu, naglasile su u svom predavanju mr. sc. **Gordana Potnar-Matković** i dr. sc. **Irena Krumes Šimunović**. Navedeno zahtijeva inovacije u pristupu nastavnim sadržajima učenja jezika, traže sustavne i konceptijske promjene nastave materinskoga jezika, nove lingvometodičke i pedagoške odrednice s ciljem razvijanja ne samo učiteljevih vještina poučavanja, nego i postupaka u nastavi koji će omogućiti djeci zanimljivo učenje, a takvim potrebama u nastavi najbolje odgovara otvoreni nastavni sustav – naglasile su. **Marko Ljubešić** je govorio o suvremenim metodičkim sustavima u nastavi jezičnog izražavanja, a **Ida Raffaelli** o tome kako ispravno pisati i služiti se znanstveno-stručnom pisanom komunikacijom.

Zaključci rasprave

Na kraju Simpozija sudionici su donijeli i zaključke u kojima se među ostalim kaže:

Načini poučavanja hrvatskoga jezika nisu primjereni razvojnoj dobi učenika. Većim dijelom se poučava i vrednuje činjenično, a ne

škupu sudjelovalo je više od 500 učitelja i nastavnika hrvatskog jezika, odgojno-obrazovnih radnika koji imaju najveću odgovornost u osposobljavanju učenika za jezičnu komunikaciju koja omogućuje ovladavanje sadržajima svih nastavnih predmeta i pretpostavka je za cjeloživotno učenje.

Izazovi u radu s učenicima

Kroz predavanja dvadesetak stručnjaka i znanstvenika s temama o poučavanju i učenju govorenja i pisanja, o stjecanju kompetencija u tim dvjema jezičnim djelatnostima te o vrednovanju učeničkih postignuća u govorenju i pisanju, Simpozij je pokušao odgovoriti na izazove s kojima se učitelji i nastavnici hrvatskog jezika susreću u radu s učenicima i u promjenama koje donose promjene u svijetu i obrazovna politika.

Ekskluzivno je na Simpoziju predstavljeno tiskano izdanje Hrvatskog pravopisa Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Govoreći o novom pravopisu, dr. sc. **Željko Jozić**, ravnatelj Instituta i glavni urednik Hrvatskoga pravopisa, podsjetio je na zbrku i kaotično stanje u kojem ni učitelji i nastavnici hrvatskog jezika nisu znali po kojem od 25 postojećih izdanja pravopisa trebaju raditi. – Pravopis je skup pravila o pisanju, ali je i stvar dogovora. Ovim pravopisom pokušali smo iznjedrati jedan pravopis koji je odraz modernoga suvremenoga hrvatskog jezika, a pravila koja preporučamo zrale hrvatski jezik kojim danas svi govorimo – istaknuo je Jozić. Djelatnici Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje **Goranka Blagus Bartolec**, **Lana Hudeček**, **Kristian Lewis**, **Milica Mihaljević** i **Ermina Ramadanović** objasnili su načela izrade Pravopisa, temeljne novine i

Lidija Cvikić s Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, pozvavši sudionike Simpozija da elemente programa za hrvatski jezik kao ini jezik ugrade u programe poučavanja hrvatskog jezika kao materinskog jezika.

Dr. sc. **Karol Visinko** na temelju analiza školskih zadataka u osnovnoj školi naglasila je potrebu uspostavljanje slijeda u produkciji vezanog teksta u skladu s razvojnim mogućnostima učenika. O razvoju objektivnih kriterija za ocjenjivanje pisanoga rada iz hrvatskoga jezika govorile su **Sanja Fulgosi** i dr. sc. **Renata Geld** s Katedre za metodiku nastave engleskog jezika Filozofskog fakulteta u Zagrebu. **Nikola Petković** iz svog je iskustva autora, predavača i predsjednik Hrvatskog društva pisaca pokušao je približiti i pojasniti kreativno pisanje. Kroz predavanje naslovljeno Retoričko oblikovanje izlaganja **Ines Carović** podsjetila je da su govor i dobro izlaganje umijeće koje treba uvježbavati i usavršavati. Posebno učitelji i nastavnici hrvatskog jezika koji su najodgovorniji za podučavanje jezično-komunikacijskih kompetencija djece koja su danas preko medija i filmova izložena različitoj upotrebi funkcionalnih i stilskih varijanti hrvatskog jezika.

O jeziku na filmu i u medijima

O jeziku na filmu i u medijima govorile su **Jelena Vlašić Duić** s Filozofskog fakulteta, Odsjek za fonetiku i **Višnja Modrić** fonetičarka službe za Jezik i govor na HRT-u. Iz svog iskustva fonetičarke na nacionalnoj televiziji Višnja Modrić ukazala je na probleme s kojima se susreće u radu s televizijskim govornicima od kojih se traži vrhunsku izvedbu, točnost, ispravnost, tečnost. Danas biti kompeten-

Zaključci rasprave

Na kraju Simpozija sudionici su donijeli i zaključke u kojima se među ostalim kaže:

Načini poučavanja hrvatskoga jezika nisu primjereni razvojnoj dobi učenika. Većim dijelom se poučava i vrednuje činjenično, a ne uporabno znanje, tj. lingvistička, a ne komunikacijska kompetencija. Na različitim obrazovnim razinama trebalo bi jasno odrediti kompetencije u govorenju i pisanju. U poučavanju treba razvijati sustave, metode i pristupe za razvijanje i komunikacijske, a ne samo lingvističke kompetencije. Udžbenici trebaju sadržavati tekstove različitih funkcionalnih stilova.

U nastavi valja iskušavati i izmjenjivati različite metodičke sustave s obzirom na odgojno-obrazovne ishode koje želimo ostvariti (interpretacijsko-analitički, problemsko-stvaralački, otvoreni, komunikacijski metodički, timski metodički, fragmentarni metodički, multimedijiski metodički, projektni metodički sustav i dr.). Govorenje kao sadržajno iznošenje misli uključuje psihološke vještine. Budući da govornik izlaže sebe i govori o sebi, govorenje je najteža jezična djelatnost. Iskustvo u poučavanju inojezičnih pomaže u poučavanju izvornojezičnih učenika. Valja sustavno pratiti i dokumentirati razvoj učeničke kompetencije u pisanom izražavanju. Vrednovanje pisanoga rada valja temeljiti na unaprijed određenim kriterijima. Opisnike treba dogovoriti za svaki zadatak. Treba vrednovati ono što se poučava. Valja pobuditi i poticati ljubav prema proučavanju i opisivanju hrvatskoga jezika. Hrvatski bi se jezik trebao proučavati na konkretnim komunikacijskim situacijama.

R. I.